

Povolání k práci na díle spásy - otázka charizmat.

Povrchní dojem o křesťanství jakožto náboženství je i u většiny katolíků ten, že jde o zjevení něčeho, na co člověk nemá /což je pravda, nakolik jsme ve stavu "po pádu" odkázáni na informaci zvenku/, co musí prostě přijmout v poslušnosti, do čeho se musí zařadit, co musí pěstovat, čemu se musí věnovat a co má účinky - trochu na způsob kouzel.

K tomu přistupuje mnohdy obchodnický rys: něco za něco. Bohu odvedu určitý výkon - modlitbu, půst, sebezápor, dobrý skutek - a tomu odpovídá zásluha pro nebe. Ale ten výkon, který mám Bohu odvést, je jakoby "nadiktován" shora. Chtě nechtě se tak dostává křesťan do úlohy žáka, který se snaží plnit dané úkoly, protože je žákem pilným, ačkoliv ho to moc nebaví - někdy vůbec ne - a ačkoliv úkolům pořádně nerozumí /co do dosahu probírané látky s ohledem na její použití později - v životě nebo na vyšší škole/. Hlavní věcí je dostat dobrou známku /= mít zásluhu/.

Nic není vzdálenější křesťanství než takto je chápat a prožívat. Takové křesťanství je klopotné, unavující, smutné a člověka nedůstojné. V křesťanství jde o p o v o l á n í k p r á c i n a d í l e s p á s y. Je-li někdo ve světě povolán za hlavu státu, pak je to projev nejvyššího uznání jeho schopností - státnických, morálních a j. - a všichni mu proto automaticky projevují úctu. Je-li ale řeč o povolání k práci na díle spásy a je-li toto povolání adresováno člověku B o h e m , oč vyšší je to projev důvěry a úcty! Vědomí významu povolání drtivá část katolíků stále ještě nechápe. Snad proto vězí v úloze žáčka, drceného domácími úkoly...

K tomu nutno poznamenat: Existuje výklad vykupitelského díla Ježíše Krista, jakoby Kristus všecko vykonal z a nás. On vykonal všecko p r o nás! Vykoupení je dar. A dar třeba přijmout, mám-li mít z něho užitek. Člověk však není figurkou na šachovnici boží hry ! Pod dojmem a pak i pod tlakem poznání pravdy o vykoupení, t.j. způsobu, jak všecko navrátit k pravému životu, jsme voláni k tomu, dát se do služeb Vykupitele. To je také pravý důvod existence Kristovy církve. Náplň této služby, její rozsah a dopad však nemohu stanovit výlučně já sám! Proto dávám p ř e d e m souhlas své svobodné vůle a postupně vrůstám do úloh božího spolupracovníka. Je tomu trochu podobně jako u herce, který je povolán režisérem, který si vybral herce pro určitou roli. Herec dostane k prostudování text hry. Postupně se musí sžívat s rolí, kterou má představovat.

a to tak, jak je v mysli autora hry, ne tak, jak by si to herec představovat chtěl. Jde-li o vážnou roli, nemůže ji herec pojímat jako komedii, jde-li o roli komickou, nemůže z ní dělat tragédii. A právě tohle je na křesťanství nejtěžší: p ř e d e m vstoupit do "hry", aniž se dotknu hned toho božího, aniž je mi jasné a přehledné všechno, co mám udělat, aniž si mohu předem ověřit svoje síly /a je to tak prozřetelné, protože pak bych do toho sotva šel!/.

Ale copak se to tolik liší od vezdejší praxe? Copak lidé neuzavírají manželství bez jasného vědomí, co to všechno obnáší a co bude život ve dvou od každého z partnerů vyžadovat? Copak lze předem odhadnout, co vše mladý pár potká za problémy, překážky, zklamání, ztráty a kříže? Copak lze tušit, jak se splní konkrétní touha po dětech? Budou zdraví? Budou k něčemu?

Proto je třeba sáhnout po textech Písma svatého, kde se mluví o zcela konkrétním o b d a r o v á n í křesťana vším, co je nutné, aby mohl splnit povolání k práci na díle spásy.

Křesťana tvoří d v a prvků : mystický a charizmatický. Tomu odpovídá i d v o j í proud Ducha svatého :

1. m i l o s t p o s v ě c u j í c í - slouží k osobnímu posvěcení. Bůh dělá první krok! Tato milost slouží k tomu, aby to, co jsem obdržel do vínku při křtu svatém a později při dalších svátostech, bylo dovedeno do maxima. Milost posvěcující slouží k budování vertikálního rozměru duchovního života /svíslé břevno kříže!/, t.j. k budování intimního vztahu lásky k Bohu, který má vrcholit v praktické mystice /tou rozumíme dosažení spojení s Bohem, aniž by muselo dojít k zakoušení tohoto spojení v extázi, označované vhodně jako "svatba duše s Bohem"; to je udělováno jen nemnohým - zřejmě proto, že to není k dosažení cíle nutné/.
2. m i l o s t c h a r i z m a t i c k á - není dána věřícímu k jeho osobnímu posvěcení, nýbrž pro d r u h é k budování církve. Teprve tato milost dovršuje křesťana, protože Ježíš Kristus chce budovat svou církev jen na bázi d a r ů D u c h a s v a t é h o . Proto jeho poslání jako Vykupitele vrcholí příslibem a pak sasláním darů Ducha svatého na ty, které povolal k práci na díle spásy - a to jsme dnes m y !

Charismata - dary Ducha svatého - předpokládají p ř í r o z e n é vlohy. S pokračujícím věkem se v nás šíří působení Ducha svatého, jehož dary se projevují jako vzácné rouby na stromu přirozených vloh.

Existuje zákonitý vztah mezi přirozenou vlohou a charizmatem. Charisma obnoví přirozené vloze člověka. Např. dar rozlišování duchů dostane ten, kdo má přirozenou schopnost správného úsudku. Boží Duch tuto vloh u využívá, zcela ji okupuje a pozvedá k duchovnímu daru, a to tak, že z toho nevzejde jen lidské ovoce, nýbrž božský plod. Předpokladem pro to je ovšem takové obrácení, které má dimenzi celobytnostního dání Bohu z lásky, a to v naprosté svobodě. Bůh nikdy neznásilňuje lidskou svobodu, proto nejprve třeba Bohu v naprosté svobodě náležet, abych mohl vznést nárok na dar Ducha svatého.

Neobjevili jsme dary Ducha svatého m y d n e s - existují od začátku církve. Stačí uvést dva citáty církevních otců :

Sv. Bazil Veliký /+ 379/:

"Jako z části poznáváme celek, tak poznáváme Ducha svatého z darů, které rozdává. Neboť jsme jako úd v těle navzájem spojeni, ale máme různé dary podle milosti, kterou nám Bůh dává. Proto nemůže říci oko ruce: "Nejsem na tebe odkázáno". Ani hlava nohám: "Nepotřebuji vás." Neboť všechny tvoří v jednotě ducha celé Kristovo tělo. Svými dary si ale vzájemně poskytují potřebnou pomoc. Bůh seřadil úd y těla tak, jak on to chtěl. A úd y se vzájemně o sebe starají. Tak v láskyplném společenství jsme i my tady vzájemně jeden pro druhého."

Sv. Cyril Jeruzalémský /+386/ píše k evangeliu sv. Jana, k Ježíšovu výroku /"Voda, kterou m y dám, se v něm stane pramenem tryskajícím do věčného života"/:

"To je nový druh vody, která je živá a přeskakuje k těm, kteří jsou toho hodni. Proč nazývá Kristus Ducha vodou ? Protože vše existuje jen díky vodě. Z vody vznikla zvířata a rostliny. Voda padá dolů z nebe. Má sice jednu podobu, ale mnohoznačné účinky: voda působí jinak v palmě, jinak ve vinné révě, jinak ve všech ostatních tvorech. Má jednu podobu a neodlišuje se od sebe. Déšť není jiný, padá-li na zem tu či jinde. Ale přizpůsobuje se zvláštnosti tvora, který vodu přijímá. A pro každého je užitečná. - Tak je tomu i s Duchem svatým: je jeden, nerozdielný, má jednu podobu, a přece každému přiděluje zcela zvláštní dar, jak chce. Jako zrno, které přijme vodu, začne vyhánět klíček a růst, tak je tomu i s hříšnou duší. Po svém obrácení je hodna přijmout Ducha svatého a přinést ovoce spravedlnosti. Ač má tedy Duch svatý jednu podobu, poskytuje podle Božího pokynu četné různé dary. Jednomu dá dar promlouvání, aby hlásal moudrost, jinému dar prorokování, jinému moc vyhánět demony, jinému vykládat Písma, jinému dar zdrženlivosti,

jinému dar milosrdenství, jinému dar nízko cenit věci pozemské a vysoko nebeské, jinému dar mučednictví. On zůstává týž. - Každému je dán dar, aby byl k užítku druhým. Příchod Ducha svatého je mírný a přátelský, jeho dotyk je příjemný, břemeno, které ukládá, lehké... zjevuje se jako srdce důvěrného přítele."

Nejde tedy o extravaganci, o něco náhodného a zbytného, nýbrž o něco nezbytně nutného a konkrétního, co má faktickou účinnost při budování Kristova Těla = církve.

O darech Ducha svatého říká poslední koncil :

"Duch svatý vede a ozdobuje ctnostmi Boží lid nejen ve svátostech a pomocí církevních služeb, nýbrž své dary "přiděluje každému, jak sám chce" /1 Kor 2,11/. Rozděluje mezi věřící všech stavů zvláštní milosti, jimiž se stávají schopnými přijmout různé úkoly a poslání, užitečná k obnově a růstu církve... Tato charismata - ať jsou vynikající nebo prostá a všeobecně rozšířená - je třeba přijímat s vděčností, neboť jsou užitečná a přizpůsobená potřebám církve." -Proto s nimi nelze zacházet jako s něčím podřadným!

Dekret o apoštolátu laiků říká v č. 3:

"Duch svatý, který posvěcuje Boží lid církevní službou a svátostmi, uděluje věřícím také zvláštní dary pro konání apoštolátu... Z přijetí těchto charismat vzniká pro k a ž d é h o věřícího p r á - v o a p o v i n n o s t uplatňovat je v církvi i ve světě k dobru lidí a k budování církve."

Tedy k a ž d é věřící - a nejen právo, ale p o v i n n o s t !

Charismata třeba přijímat s vděčností, protože jsou zvláště užitečná pro církev. Musí tedy obnovovat potřebám té které místní církve. Takže my nedostaneme charismata, která potřebuje začínající církev někde v Africe.

Ve věroučné konstituci o církvi se dále říká moc důležitá věc:

"Duch svatý uvádí církev k poznání úplné pravdy /viz Jan 16,13/, zaručuje jednotu jejího společenství a služby, vybavuje ji a řídí různými hierarchickými a charismatickými dary a zdobí ji svými plody."

K tomu souhlasně Ef 4,7-11:

"Každému z nás byly uděleny duchovní dary v takové míře, v jaké je chtěl Kristus dát. Tak určil jedny za apoštoly, jiné za kazatele mluvící pod vlivem vnuknutí, jiné za misionáře, jiné za pastýře, jiné za učitele, aby připravovali křesťany k úkolům, které mají plnit, aby Kristovo tělo dělalo pokroky, takže dojdeme my všichni k jednotě ve víře a k poznání Božího Syna."

Z dějin církve víme, jak byla často charizmata stavěna p r o t i učitelskému úřadu církve a jak se charizmatik často postavil n a d tento úřad. To nemohlo skončit jinak než odštěpením od církve, rozvrácením jednoty. Proto je velice důležité chápat rozdíl mezi úřadem a charizmatem. K tomu říká poslední koncil :

"Jeden a týž Duch rozděluje k užitku církve různé dary ze svého bohatství a podle potřeby služeb v církvi. Mezi těmito dary vyniká zvláště milost apoštolů, jejichž autoritě Duch podřídil i lidi obdařené zvláštními milostmi [=charizmatiky/]."

Charizmata stojí vždy p o d učitelským úřadem církve, na nad ním. Charizmata jsou vždy poslušná tomuto úřadu. Která charizmata to nedělají, jsou neužitečnými a vedou navíc k rozdělení církve.

Zneužívání **charizmat** bylo běžné a vin-a není výlučně na straně charizmatiků. Ale dojde-li k rozkolu v církvi, ať už vnou kohokoliv, není to nikdy ovoce Ducha svatého. Proto poslušnost učitelskému úřadu je věc nesmírné důležitosti. Uvádí se příklad ze současnosti z USA: někteří profesori teologie dostali dary Ducha, konkrétně dar slova. Když se to dozvěděl biskup, jemuž profesori kánonicky podléhali, zakázal jim dar používat a oni poslechli. Pod vlivem Ducha svatého začal týž biskup po čase podporovat jim zakázané užívání daru Ducha svatého profesory. Tak došlo v USA k rozmachu charizmatického hnutí. Závěr: Obnova církve ještě nikdy nezačala neposlušností k učitelskému úřadu církve.

V konstituci o církvi /12/ se říká :

"Posudek o pravosti charizmat a jejich řádném používání přísluší církevní autoritě. Ta je určena k tomu, aby "Ducha neuhášela", ale "vše přezkoušela a podržela to, co je dobré."

To je v souladu s výrokem sv. Pavla /1 Thes 5,12-19,21/:

"Prosím vás, abyste uznávali ty, kdo se mezi vámi namáhají a jsou v církevní obci vašimi představenými a napomínají vás. Mějte je ve zvláštní lásce pro jejich práci... Nezhášejte oheň Ducha, nepodceňujte dar promlouvání z vnuknutí. Ale všechno zkoumejte a co je dobré, toho se držte."

To je závazek pro ty, kdo řídí církev: aby se o charizmata **s t a r a - l i** ! Nemohou jen pozorovat, musí převzít vedení. Kde se úřad církve takto nechová, nelze se divit, že dojde k zneužití charizmat.

V dekretu o apoštolátu laiků se říká /3/:

"Povinností pastýřů je posoudit pravost charizmat a správnost jejich uplatnění - ne ovšem, aby Ducha zhasli, nýbrž aby všechno zkoumali a udrželi, co je dobré."

A dekret o službě a životě kněží říká :

"Ať zkoumají /-kněží:/ ducha, zdali jsou charizmata z Boha, a tak ať odkrývají ve smyslu víry mnohá charizmata laiků, jak nižšího, tak vyššího řádu, ať je radostně uznávají a bedlivě je u laiků podporují... Zvláštní péče si zaslouží dary, kterými jsou mnozí puzeni k tomu, aby vedli vyšší duchovní život."

Texty koncilu svědčí - mimo jiné - jednoznačně o působení Ducha svatého na concilu, neboť existuje j e d e n Duch svatý, který učí církev a daruje charizmata. I tam, kde úřad nemá smysl pro charizmata, platí podřízení úřadu. Nikdy nedojde pohany ten, kdo se podřídí učitelskému úřadu církve.

Ovšem f u n k c e charizma~~ž~~ je oboustranná: má také pomoci úřadu, aby byl správně spravován. /Dokladem pro to jsou listy sv.Kateřiny Sienské, jimiž vytrvale zpracovávala tehdejšího papeže./ Je-li kněz obklopen laiky, kteří mají dary Ducha svatého, je jeho působení neuvěřitelným způsobem nejen ulehčeno, ale jeho úřad je povýšen. Obnova celé církve i obnova svátostí závisí od obnovy skrze dary Ducha svatého, proto pro likvidaci nedostatků, které má místní církev, je třeba zcela určitých darů Ducha svatého.

Úřad církve se nemá obávat nepříjemné spontánnosti Ducha svatého. K tomu je ale třeba, aby byli v místní církvi d u c h o v n í lidé. Pokud se církev jen manažeruje, buduje jen tak, jak tomu bylo dosud, bude sice nejlépe proorganizovanou institucí na světě, ale nic více se nestane, protože církevní struktury nebudou proniknuty Duchem svatým. Budou-li jím však proniknuty, stanou se věci jedinečné.

Úřad má objektivní plnou moc, danou mu Pánem. Je vynata z dispoziční moci obce. Úřad zaručuje církvi stabilitu a kontinuitu. Charizma je na úřadě nezávislé. Je to dar daný přímo jednotlivci Duchem svatým.

Oba - úřad a charizmata - se doplňují. Nositel úřadu se proto musí stále ptát, které dary by bylo třeba v obci objevit. To se ovšem nezjeví přes noc - to vyžaduje čas : k hledání a hlavně k modlitbě.